

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (U2016/04660/GV)

En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU2016:77)

Saco har beretts tillfälle att yttra sig över Gymnasieutredningens slutbetänkande En gymnasieutbildning för alla.

Utredningen har fokuserat på hur ungas deltagande i gymnasieutbildning och genomströmningen i gymnasieskolan kan öka. Dessa mål är viktiga inte bara ur individens perspektiv utan är också en förutsättning för att Sverige ska förbli ett starkt kunskapsamhälle.

Saco välkomnar utredningen. Sacos bedömning är att utredningens förslag sammantaget kan bidra positivt till framför allt genomströmningen i gymnasieskolan.

Saco vill dock poängtera att den senaste större reformen av gymnasieskolan genomfördes så sent som 2011. Både utbildningen, de som arbetar i skolan och eleverna gynnas av att förutsättningarna för verksamheten är förutsägbara och långsiktiga. Det utesluter dock inte en reformering av delar som inte fungerar bra men det är viktigt att förändringarna är väl avvägda utifrån sitt syfte.

Professionerna i skolan måste stärkas

Utredningen visar bland annat att deltagandet i gymnasieutbildning är högt i Sverige, men att genomströmningen är problematisk. Utredningen menar också att det inte finns något enkelt svar på vad som påverkar genomströmningen i gymnasieskolan. Det innebär att det inte heller finns några enkla lösningar utan att en bred uppsättning av insatser är nödvändiga. Saco vill i detta sammanhang särskilt lyfta personalens betydelse. Professionerna i skolan måste stärkas. Om elevernas lärande och genomströmning ska förbättras krävs bättre förutsättningar och arbetsvillkor för både skolledare, lärare och övrig personal.

Tillgången på kvalificerade lärare är av avgörande betydelse för elevernas kunskapsinhämtning och motivation. Lärarna behöver dessutom goda förutsättningar att bedriva undervisning och anpassa

undervisningen efter olika elevers behov. Läraryrkets attraktivitet måste öka, samtidigt som åtgärder krävs för att minska lärarnas arbetsbelastning. Det behövs även satsningar på de andra yrkeskategorierna i skolan, både för att lärarna ska kunna fokusera på sitt kärnuppdrag men också för att stärka yrkeskategorier som kan ge stöd till de elever som behöver. Det behövs också en kraftig satsning på studie- och yrkesvägledare, både för att motverka felval som leder till avhopp och för att minska snedrekryteringen såväl inom gymnasieskolan som till högskolan.

Kommentarer på några utvalda förslag

Saco instämmer i utredningens slutsats att en obligatorisk gymnasieskola inte skulle vara tillräcklig för att säkerställa att alla ungdomar ges förutsättningar att nå målen för en gymnasieutbildning. Deltagandet i gymnasieskolan är högt och Saco tvivlar på att det är avsaknaden av skolplikt som är den främsta orsaken till den bristande genomströmningen. Saco är positiva till att utredningen istället för ett obligatorium lägger fram förslag som syftar till att förtydliga dels det gemensamma samhällsansvaret, huvudmannens och skolans ansvar men även det ansvar som vårdnadshavare och elever har. Att fokusera på åtgärder som stärker ungdomars motivation och ger dem drivkraft att fullfölja en gymnasieutbildning har sannolikt större positiv effekt än tvång.

Saco delar utredningens bedömning att införandet av ämnesbetyg istället för kursbetyg kan ge såväl elever som lärare bättre möjligheter, minska risken för tidiga studiemisslyckanden och reducera stress hos eleverna. Saco delar därför utredningens uppfattning att ett arbete mot att införa ämnesbetyg bör inledas. Detta är dock en omfattande förändring som kräver en rimlig tidplan för ytterligare utredning innan det kan genomföras.

I och med gymnasiereformen 2011 läser inte elever på yrkesprogram längre med automatik de kurser som leder till grundläggande högskolebehörigheten. Förändringen motiverades bland annat med att de tidigare yrkesutbildningarna varit alltför teoretiska och många elever hade svårt att fullfölja utbildningen. Fokus på yrkesprogrammen skulle vara elevens yrkeskunnande. Sedan 2011 har dock yrkesprogrammen tappat i söktryck medan genomströmningen är fortsatt problematisk. Det kan därför finnas anledning att fundera på om högskolebehörigheten bör återinföras som standard i dessa program, dock med möjligheten att aktivt välja bort den. Goda teoretiska kunskaper är viktiga inte bara för vidare studier utan också för att den framtida arbetsmarknaden sannolikt kommer att kräva allt mer teoretisk kunskap. För att detta inte ska inkräkta på yrkesinnehållet i utbildningen måste sannolikt programmen

utvidgas poängmässigt. Saco vill dock poängtera att den grundläggande behörigheten måste motsvara de kunskaper som behövs för att kunna tillgodogöra sig högskolestudier på ett tillfredsställande sätt. Studenternas förkunskaper är avgörande för högskolans kvalitet. Högskolans kvalitet är redan idag ifrågasatt och det är viktigt att ett återinförande av högskolebehörigheten i yrkesprogrammen inte leder till att studenter med bristande förkunskaper antas till högskolan.

Slutligen vill Saco påpeka att utredningens förslag svårligen kan genomföras utan att ytterligare resurser tillförs gymnasieskolan.

För fler synpunkter på utredningens förslag se bifogat svar från Sveriges Skolledarförbund samt de svar som Lärarnas Riksförbund och Sveriges Ingenjörer lämnat in direkt till departementet.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Linda Simonsen